

Előhang a Rakott 2012. április 19-i műsorához

A Rakott ma az igazságszolgáltatás: a bírói szervezet felépítésének, alapvető működésének, jó és rossz alapon elképzelt reformjának, alkotmányos illeszkedésének a kérdéseivel foglalkozik. Nem először beszélgetünk a bíróságokról. Az újszerűséget két tényező jelenti. Egyfelől az a megközelítés, amely mindezt a 2010-2011. évi rapid alkotmányozás medrében mutatja be: előtárva a változtatás valódi dilemmáit, tévedéseit, ártó próbálkozásait, áldozatait és álkérdéseit. Másrészt, remélhetőleg a műsor vendége nyújt tudományosan megalapozott, egyszersmind a szakmai és a bizottsági munkák belső köréből származó érvet, képet és ismeretet. Alapul szolgál az adás-vendég míves tanulmánya: Az igazságügyi alkotmányozás kronológiája címmel. Próbálunk reagálni a cikkben is idézett, olyan közkeletű, ám tévútra vezető vélekedésre, mint ez: '...érkezett „igazságügy” cím alatt olyan vélemény is, hogy az „ne csak jogszolgáltatást, hanem igazságszolgáltatást biztosítson **és ne a bűnözőt védje**”. Tárgyilagosan vizsgálva itthon és Európában vajon hogy van ez? Mindezeket elemzi és szemléletesen bemutatja Dr. Bárándy Gergely PhD közjogász, országgyűlési képviselő. Műsorvezető: Kolláth György

Adásmenet a Rakott 2012. április 19-i műsorához

Jó estét kívánok! A 44. adásban előben köszöntöm a hallgatót. A Rakott ma főleg az igazságszolgáltatás: vagyis a bírói szervezet működésének, igazgatásának, jó vagy rossz reformjának és alkotmányos illeszkedésének a kérdéseivel foglalkozik. Nem először beszélgetünk a bíróságokról. Korábban a tavaly december 1-i Rakott-ban elemeztük a bírói függetlenség ágát-bogát. Összehasonlító alkotmányjogi témájú adásunkban pedig idén, február 2-án igyekeztünk hű képet adni a tisztességes eljárás honi és nemzetközi gyakorlatáról.

Az újszerűséget most két tényező jelenti. Egyrészt az a megközelítés, amely mindezt a 2010-2011. évi rapid alkotmányozás medrében mutatja be: feltárva a változtatás valódi dilemmáit, tévedéseit, ártó próbálkozásait, áldozatait és álkérdéseit. Másrészt, remélhetőleg a műsor új vendége nyújt tudományos képet, a szakmai és a bizottsági munkák belső köréből származó ismeretet és jellemző érdekességet. Alapul szolgál ehhez az adás-vendég míves tanulmánya: *Az igazságügyi alkotmányozás kronológiája* címmel.

Következzék a hallgató számára is kedvesnialónak és fórumbeli tovább-gondolásra ajánlott, néhány megbeszélő. Milyen politikai és jogi előzmények vezettek a bírósági rendszert érintő alaptörvényi felülvizsgálathoz? Mi volt várható - jó vagy rossz előjelként – az Orbán-adminisztráció 10. „első csapást jelentő” alkotmány-módosításából? Volt-e kellő, összefüggő megalapozás, majd szintézis a kiterjedt változtatások között, mögött? Hogyan formálódott az igazságszolgáltatás új, alaptörvényi koncepciója: mik voltak a fő irányok, kérdések, alternatívák?

Mit szóltak, szólhattak-e egyáltalán ehhez a bírák? Kik adtak muníciót: milyent, s annak mi lett az eredménye? A bizottsági, majd plenáris vita során látszott-e esélye, értelme az ellenzéki közreműködésnek? Mikor, miért és hogyan jött elő a bírák kényszer-nyugdíjazásának ötlete? Mi volt az igazi „baj” a L.B. hivatalban lévő elnökével? Milyen nemzetközi visszhang fogadta, majd követte az eseményeket? És ha már nemzetközi visszhang: az Európai Parlament ez év februári állásfoglalása a „**közelmúltbeli magyarországi politikai fejleményekről (2012/2511/RSP)**” három vonatkozásban is éles kritikát fogalmaz meg az ún. igazságszolgáltatási reformmal kapcsolatban az anyag E., F., és G pontjaiban. Kulcs-mondat idézve:” ...ami az igazságszolgáltatás működésébe való súlyos beavatkozásnak minősül..”***Ez vajon kinek és mennyit számít?***

A változtatások farvizén: miként sugárzott át a bíróságok „gatyába rázása” lájtosan az ügyészség kompetenciájára és állományára nézve? Mik az ez év eleji start első tapasztalatai? Látni-e a hatékonyság, a gyorsaság, a jogegység apró jeleit? Megjegyzésem: én bizony ügyvédként mindebből egyelőre semmit sem látok, ellenkezőleg lassulást, bizonytalankodást érzékelek.

Napjainkban is izzásban van e terület: mik a gyújtópontok és milyen jó vagy rossz megoldások kínálóznak uniós és honi vetületben? Alkotmányjogi alapkérdés: vajon itthon és másutt a parlamenti pártpolitika érdeke és elvárása tartja-e ellenőrzése alatt a bíróságokat, avagy éppen fordítva lenne ez helyes – mint másutt? Még egyszerűbben: a politika tartja-e ellenőrzése, nyomása alatt a bíróságot (ami Európában nonszensz, kizárt), avagy a bíróság ellenőrzi a politika működésének törvényességét - evidensen?! Világos a válasz(tás).

A „nagy összefüggések” mellett választ érdemes keresni egyszerű, bár keserű kifakadásokra és más, járulékos kérdésekre is.

Próbáljunk reagálni pl. a jelzett dolgozatban is idézett, olyan közkeletű, ám tévútra vezető vélekedésre, mint ez: *...érkezett „igazságügy” cím alatt olyan vélemény is, hogy az ne csak jogszolgáltatást, hanem igazságszolgáltatást biztosítson és ne a bűnözőt védje*”. Helyes volna ez: hadd hulljon a férgese? Kerüljön csak oda minden delikvens, ahová való? Szemet szemért, fogat fogért, szemfogát szemfogért: így kerek a világ? Főleg a bűnelkövető (túlzott?) védelme bántja sokak szemét, igazságérzetét: ha nem róla vagy a hozzátartozójáról van szó? De vajon fair, jogos: egyetlen megoldást-kiutat jelentő igény-e ez? Több brutalitással tényleg előbbre volnánk? Nem hiszem! Albert és hozzá csatlakozva mások is jól érzékelik a fórumban e probléma lényegét, képtelenségét: olyan kérdésekkel kommentálják, amelyek joggal kritizálják a bornírt felvetés abszurditását. Igazuk van, köszönjük.

Egy másik, fura kis észrevétel: a rendszerváltó, '89-es alkotmány szerint *„A Magyar Köztársaság bíróságai védik és biztosítják az alkotmányos rendet, a természetes személyek, a jogi személyek és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek jogait és törvényes érdekeit, büntetik a bűncselekmények elkövetőit.”* Ilyen elvi, összegező norma az Alaptörvényben már nincs. Elég-e az, hogy más van helyette: ti., hogy *a Bíróság dönt a büntetőügyekben, a magánjogi jogvitában, törvényben meghatározott egyéb ügyben...- mintegy azt sugallva, hogy értéktelenesen, azaz, mindegy, hogyan?!* Ki és miért röstellte, dob(adt)ta ki az előző szabályt? Melyik eleme nem tetszett valakinek? Nincs válasz. Alkotmányhoz hozzányúlni ilyen egyszerű minálunk? Ha tárgyilagosan vizsgáljuk itthon és Európában a tartalmat és a formai megjelenítést, milyen kép tárul elénk? Mindezeket elemzi és szemléletesen bemutatja a mai vendég: Dr. Bárándy Gergely PhD közjogász, országgyűlési képviselő.

Szervusz Képviselő úr: a hallgató nevében is üdvözöllek a stúdióban. Vendégünk bemutatása következik. Dr. Bárándy: - jól gondolom, hogy ez a név jellemez és kötelez? A Rád vonatkozó a pár ismertető mondatot előveszem a 2011.december 1-i adásmenet tervéből. Akkor ui. ide vártunk, élő adásba a stúdióba: párban Fleck Zoltán professzorral a bírósági reformról beszélgetni. Nem tudtál jönni, mert éppen ugyanerről a parlamentben vezérszónoklatot tartottál. Ma, itt kisebb igényű prezentációval is beérjük, ellenben több értő figyelemre számíthatsz. Bárándy Gergely 36 éves PhD jogász-politikus. Büntetőjogi specialista, kriminológus. 2006 óta parlamenti képviselő, e minőségében 4 évig volt az Országos Igazságszolgáltatási Tanács (OIT) tagja. Szerteágazó érdeklődését és műveltségét Velence-kutatása és az erről szóló írói tevékenysége jelzi. A lagúnák Velencéjéről van szó, nem a hazai tavacskáról. Az MSZP részéről ifj. Bárándy úr foglakozott az igazságszolgáltatási reform-csomag ügyével az Országgyűlésben. Ezzel függ össze a jelzett tanulmánya is.

Az első szünetig tartó blokkban, néhány alapkérdést elemzünk. Mi az igazságszolgáltatás lényege és alkotmányos szerepe a hatalom-megosztás rendjében? Jogszolgáltatás és/vagy

igazságszolgáltatás: játék a szavakkal, vagy markáns a különbség? Hogyan működött a bírósági rendszer 1989-től, 1997-en át 2010-ig? Tömör összegezést, minősítést kérek az OIT által vezérelt igazságügyi igazgatásról. Hogy láttad belülről: mi volt az előnye és mi a hátránya ennek az azóta megszünt területi és önkormányzati elemekkel fémjelzett szisztémának? Milyen tovább-fejlesztés, modernizáció következett volna mindebből, úgy, hogy az ne sértsen elveket, pl. a bírói függetlenséget? Személyesen te mit támogattál, és az új elnök: Dr. Baka András reform-elgondolásainak a mérlegét hogyan vonnád meg?

Az első negyedóra elteltével rövid közszolgálati és kereskedelmi szünetet tartunk, de jövőnk vissza. Folytatódik a Rakott Bárándy Gergely képviselő úrral. A téma: az igazságszolgáltatási alkotmányos (?) reform, a mára akuttá vált problémákra, kritikákra is kihegyezve. Ebben a blokkban folytatjuk bemutatni a 2011. évi tavaszi felvágott – azaz a Húsvéti alkotmány – előmunkálatainak állomásait, felvetéseit, az ún. koncepció megteremtésének dilemmáit és politikai vargabetűit. Dolgozatod - divatszóval - saját „törzsanyaga” ez: légy szíves kifejtetni, hogy mik voltak az asztalon, merre haladt a vita, és mi lett annak benyújtott eredménye? Mikor észlelted, hogy nem lesz ez így jó? Mivel a tanulmánynak van egy belső logikája, nemigen szólnék közbe.

Ismét szünetet tartunk, de a hírek után jövőnk vissza. Folytatjuk a Rakottat az igazságszolgáltatás alkotmányozási megújításával, és e területek szakértőjével, Bárándy Gergellyel. Ebben a blokkban arról érdemes áttekintést adni, hogy milyen külső, tehát nem a parlamenti pártoktól, sem a képviselőktől származó értékelések, kritikák, aggódó felvetések képződtek, és mi lett ezek sorsa? Megnyilatkozott a koncepcionális tervekről a hazai jogtudomány számos jelese, de visszhangot váltott ki a drasztikus és személy-elvű igazgatási modell, ill. kiválasztási metódus bírálatával a külhon is. Légy szíves, adj áttekintést a magad kritikájáról éppúgy, mint a Velencei Bizottság intelmeiről! Ide kapcsolódó kérdés, hogy hol voltak-vannak az új megoldásnak friss, aktuális nemzetközi kapcsolódásai, EU-jogi keretei, koordinátái és mindezért kezdettől látható gyenge pontjai? Mi az igazság a nemrég non paper formában érkezett, alkudozást kizáró 5 pontos emlékeztetővel kapcsolatban? Formális magyarázattal elutasítható? Alig(ha). Akaratosságával, önfejűségével vajon helybe ment a koalíció a vaskos kritikáért? Okult belőle? Igaz-e, hogy mindebben mára egyféle megnyerhetetlen állóháború képződött?

Elérkeztünk a mai utolsó szünetünkhöz, de jövőnk vissza. Folytatódik és rövidesen be is fejeződik a Rakott Bárándy Gergellyel, érdemben pedig az igazságszolgáltatás alkotmányos és sarkalatos reformja súlyos dilemmáival, várható alakulásával.

Egyikünk se bíró, mégse közömbös, miként éli meg a bírói kar a drákói változásokat!? Elhiszik vajon, hogy ha lényeges logisztikai, illetve kapacitás-problémák, egyenetlenségek, vulgárisan: hadtáp-problémák voltak és maradtak, úgy azokon alkotmánysértő ügy-áttelepítéssel, s a nyugdíjazás miatt kb. 800 bíró megmozgatásával úrrá tudnak lenni? Mire utalnak a bírák által is előterjesztett alkotmánybírósági és strasbourgi indítványok? Cseppet is hihető lenne a kormány magyarázata az egységes nyugdíj-kényszerről? Mi vonatkozik ebből az ügyészekre, a közjegyzőkre, és miért nem az alkotmánybírákra, más közhatalmi tisztségviselőkre?

Végül, mint büntetőjogász kérdelem: jó-e a védelem jogának és esélyeinek a szűkítése, szemben a fegyverek egyenlőségének elvével? Nem azt üzeni-e az állam, hogy sem most, sem a jövőben nem tud, s immár nem is kíván versenyképes lenni a nyomozás és a vádképviselőt a gyakran felkészült védelemmel szemben? Ez lefelé irányuló tendencia: hol lesz így a gödör alja? Volt már ilyen. Idézet régmúlt hatalmi karakterű anyagból: „Minden szabálysértőt a csírájában kell elfojtani!” Ha rápillantunk a szabálysértési jog (?) legfrissebb módosítására, az esztelen szigorra, úgy érezhetjük: helyben vagyunk. Kevés időnk maradt, viszont ez fontos megvitatnivaló: remélhetőleg vissza térhetünk még rá később.

Konklúzióként pedig Európa közepén, annak jogállami elvei mentén megtaláljuk-e a helyünket abban a Nyugatban, ahová 1000 éve tartozni igyekszünk: vagy ellenkező irányba kifarolunk belőle? Netán alkotmányban, jogi kultúrában és demagógiában megcélizzuk a krudélis megtorlással működő afrikai-ázsiai rezsimeket: abban bízva, hogy a rémtett ügyis csak másokkal fog megtörténni.

Köszönöm, hogy a vendégünk voltál: Bárándy Gergely képviselő úr. Köszönöm a Klubrádió munkatársainak: Árva Brigittának és Józsa Péternek is a segítő közreműködést. Legközelebbi élő adásunk kivételesen 4 hét múlva, május 17-én lesz. Következő vendégünk Gallov Rezső egykori államtitkár: Magyarország sport-doyenje. Vele a 3 londoni olimpiáról készített kiváló, új könyvéről, annak rengeteg érdekes megállapításáról, párhuzamáról beszélgetünk. Biztosan szóba jön a régmúlt, 1908-as versenyek miliője, majd a magyar szempontból dicső, 1948-as győzelmeink háttere, és végül az idej, kisebb küldöttséggel Londonba induló magyar csapat esély-látogatása is. Apropó: tudták, ill. már tudhatnák a kötetből, hogy Vilmos herceg - Kate Middleton férje - rajong a magyar vízilabdáért?! Ilyesmikkel is jövünk.

Szép estét kívánok, illetve a vendégünkkel együtt kívánunk a hallgatónak. A viszont hallásra: K. Gy. műsorát hallották.